

**Тренування з правил
застосування зброї.
Тимчасові методичні
рекомендації**

Тимчасові Методичні рекомендації розроблено у Головному управлінні доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України спільно з Центром оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України методом перевидання, а саме — перекладом союзної публікації STANAG 2597 Ed. 1/ATrainP4, Edition A, Version 1, 2015 “Training in rules of engagement (Тренування з правил застосування сили)” та виданням, як військова публікація.

Методичні рекомендації погоджені із заінтересованими структурними підрозділами Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України (далі — ГШ ЗС України), видами, окремими родами військ (сил) Збройних Сил України.

Ці методичні рекомендації передбачено для застосування у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України. Він може бути застосований іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями.

Апробація положень цих методичних рекомендацій буде здійснюватися протягом 2021 навчального року. З результатами апробації в листопаді 2021 року з урахуванням пропозицій (змін, доповнень) буде здійснено видання цієї військової публікації у другій редакції.

Збройні Сили України не несуть відповідальності за наслідки застосування цих методичних рекомендацій не за призначенням.

ТРЕНУВАННЯ З ПРАВИЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ

ТИМЧАСОВІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2024

УДК 623.1/.7(477+327.7НАТО)

Т 66

Тренування з правил застосування зброї. Тимчасові методичні рекомендації. — Т 66 Київ: «Центр учбової літератури», 2024. — 94 с.

ISBN 978-611-01-3404-0

Тимчасові Методичні рекомендації розроблено у Головному управлінні доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України спільно з Центром оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України методом перевидання, а саме — перекладом союзної публікації STANAG 2597 Ed. 1/ATrainP4, Edition A, Version 1, 2015 “Training in rules of engagement (Тренування з правил застосування сили)” та виданням, як військова публікація.

Методичні рекомендації погоджені із заінтересованими структурними підрозділами Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України (далі — ГШ ЗС України), видами, окремими родами військ (сил) Збройних Сил України.

Ці методичні рекомендації передбачено для застосування у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України. Він може бути застосований іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями.

Апробація положень цих методичних рекомендацій буде здійснюватися протягом 2021 навчального року. З результатами апробації в листопаді 2021 року з урахуванням пропозицій (змін, доповнень) буде здійснено видання цієї військової публікації у другій редакції.

Збройні Сили України не несуть відповідальності за наслідки застосування цих методичних рекомендацій не за призначенням.

ISBN 978-611-01-3404-0

ЗМІСТ

	ВСТУП	4
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	5
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	6
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	7
1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	8
1.1	Тренувальні вимоги	8
1.2	Визначення	8
1.3	Деталі публікації	8
1.3.1	Мета публікації	8
1.3.2	Обов'язки та відповідальність	9
1.3.3	Тренувальні цілі	9
1.3.4	Інструкції та тренувальні принципи	9
1.3.5	Оцінювання тренування	10
1.4	Координація	10
Додатки:		
A	Навчальні цілі та головний зміст навчання	11
B	Зразок тренування у правилах застосування сили	13
C	Сценарій тренування правил застосування сили	87
D	Інструкції щодо тренування підрозділу	89
E	Словник скорочень та перелік посилань	92
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	94

ВСТУП

Методичні рекомендації “Тренування з правил застосування зброї” (STANAG 2597 Edition A Version 1 TrainP-4, видавництво травень 2015 року “Training in rules of engagement”) призначені для застосування в Збройних Силах України з метою реалізації заходів військової стандартизації щодо впровадження стандартів та керівних документів НАТО відповідно до “Програми Міністерства Оборони України з військової стандартизації на 2019-2021 роки”, а також інших керівних документів Міністерства оборони України у сфері військової стандартизації (посилання **а**, **б**) та має рекомендаційну спрямованість для впровадження тренування військ (сил) у застосуванні сили в систему підготовки збройних сил.

Ця тренувальна навчально-методична публікація регламентує основні питання з порядку організації навчання правилам застосування сили за стандартами НАТО (посилання **в** – **е**).

Вона дає змогу керівникам (посадовим особам) усіх органів військового управління ознайомитися з основними принципами та положеннями, якими мають керуватися війська (сили) під час виконання завдань за призначенням.

Ці Методичні рекомендації застосовують під час занять, навчань та тренувань при підготовці особового складу та підрозділів усіх рівнів у навчальних центрах (НЦПП, МЦМБ), школах підготовки, вищих військових навчальних закладах тощо, які входять або плануються до включення до складу сил і засобів визначених для участі в Концепції оперативних можливостей (далі – КОМ), а також підрозділів, які будуть приймати участь в багатонаціональних навчаннях.

Для максимальної відповідності та виявлення співвідношення з оригіналом у цих Методичних рекомендаціях ідентично використано нумерацію абзаців, пунктів та переліків згідно (STANAG 2597 Edition A, Version 1, Train P-4, 2015 “Training in rules of engagement”).

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
1	2
ВСТ 01.001.008-2018 (02)	а. “Правила і методи впровадження та застосування міжнародних військових нормативних документів (AAP-03 Ed. J Ver. 3, Production, maintenance and management of NATO standardization documents, NEQ)”, введений в дію наказом начальника Управління стандартизації, кодифікації та каталогізації від 04.04.2018 № 4
	б. “Порядок розроблення, прийняття, внесення змін, скасування, відновлення дії, оприлюднення, запровадження та застосування військових стандартів”, затверджені наказом Міністерства оборони України від 24.02.2020 № 56 “Про питання військової стандартизації”
AAP-06	в. Словник термінів та визначень НАТО (NATO Glossary of Terms and Definitions)
Vi-SC 75-2	г. Директива з тренування та освіти, видання 2 жовтня 2013 року
МС 458/2	д. Поліс НАТО з освіти, тренувань, навчань та оцінювання, видання 12 жовтня 2009 року
МС 362/1	е. Правила застосування сили НАТО

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Задум операції (теорія бойового застосування) – чіткий і короткий виклад напрямку дій, обраного командиром для виконання заданої ним місії (AAP-06).

Операція – послідовність узгоджених дій з певною метою (AAP-06);

Персонал – весь особовий склад збройних сил країни, який може бути включений у операцію НАТО або операцію під головуванням НАТО.

Приймаюча країна – країна, яка за угодою:

а) приймає війська (сили) і військову техніку країн НАТО або інших держав, що діють на/або з її території, чи проходять через дану територію;

б) дозволяє знаходитись на своїй території військовій техніці та / або техніці організацій НАТО;

в) забезпечує підтримку в відповідних цілях.

Район спільних операцій – тимчасовий район, визначений Верховним Головнокомандуючим ОЗС НАТО в Європі, в якому призначене об'єднане командування, яке планує і виконує певну місію на оперативному рівні. Зона спільних операцій і її визначальні параметри, такі як: час, обсяг місії і географічна область, яка має непередбачувані або конкретні місії і, як правило, пов'язана зі спільними операціями силових структур.

Сумісність – підтвердження відповідності продукції, процесів або послуг для спільного використання за певних умов, що задовольняють відповідним вимогам та не створюють небажаних причин для їх взаємодії (AAP-06).

Уніфікованість – стан, який досягається при використанні одних і тих же доктрин (основних керівних положень), процедур або обладнання (AAP-06).

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

У цих Методичних рекомендаціях, відповідно до структури документу НАТО ATrainP – 4 структурний елемент “СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ” наведено у розділі E1 додатку E, до цих Методичних рекомендацій.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Тренувальні вимоги

1.1.1. Тренувальна вимога забезпечує те, що весь особовий склад, який може бути задіяний у операціях НАТО або під головуванням НАТО, пройшов тренування за наступними чотирма Навчальними Цілями (далі – НЦ): НЦ1 – розуміти, що таке правила застосування сили (далі – ПЗС); НЦ2 – розуміти різницю між самозахистом і ПЗС; НЦ3 – розуміти ПЗС та їх використання у операціях НАТО або під головуванням НАТО; НЦ4 – командири та штаби розуміють процедуру розробки, уточнення, видання та внесення змін у ПЗС в операціях НАТО або під головуванням НАТО.

1.1.2. Країна повинна забезпечити проведення тренувань у відповідності до зазначених вимог. Ключові моменти навчання та матеріали для тренувань, які містяться в додатках, показують як досягнути мети тренувальних вимог. Посади, вказані у додатках, не обов'язково притаманні якійсь країні та можуть бути адаптовані в цілому або частково до переліку посад відповідної країни.

1.2. Визначення

1.2.1. Правила застосування сили це правила, отримані з МС 362/1, правила застосування сили НАТО (2003). Правила застосування сили є розпорядчим документом військовим підрозділам (включно до особи), в якому визначені обставини, умови, спектр дії та спосіб силового впливу, який війська можуть застосовувати.

1.2.2. Термін “Персонал” має на увазі весь особовий склад збройних сил країни, який може бути включений у операцію НАТО або операцію під головуванням НАТО.

1.3. Деталі публікації

1.3.1. Мета публікації

Метою цієї публікації є надання інструкцій (рекомендацій) країнам щодо тренування командирів, штабів, підрозділів та особисто кожного військовослужбовця правилам застосування сили. Додаток А, цих Методичних рекомендацій перелічує навчальні цілі, яких необхідно дотримуватись при навчанні ПЗС НАТО, а також головні навчальні методики, які мають бути при цьому використані. Додаток В, цих Методичних рекомендацій пропонує зразок тренування ПЗС для країн з метою розуміння ними порядку розробки документів для проведення навчання та тренування. Додаток С, цих Методичних рекомендацій пропонує варіант сценарію тренувального заняття. Додаток D, цих Методичних рекомендацій презентує тренувальні інструкції на рівні підрозділу. Додаток Е, цих Методичних рекомендацій містить посилання

на матеріал, який містить аббревіатури та скорочення, які використовуються у документі АТгаінР-4, а також інші директивні документи стосовно ПЗС НАТО.

Якщо країни бажають використовувати цю публікацію для навчання особового складу, який не відноситься до терміну “персонал”, то їм дозволено це робити.

Країни, що ратифікували стандарт, продовжують керуватися своїми національними інтерпретаціями міжнародного права.

1.3.2. Обов'язки та відповідальність

Тренування з правил застосування сили є обов'язком країни.

Тренування особового складу, який входить до складу штабів НАТО є відповідальністю того штабу, до якого призначений особовий склад.

1.3.3. Тренувальні цілі

Головна ціль тренування з правил застосування сили полягає в тому, щоб весь особовий склад розумів, розробляв та застосовував ПЗС у відповідності до своєї посади та обов'язків.

Тренувальними цілями є:

а) дати розуміння командирам та штабам структури та процедури ПЗС НАТО;

б) надати особовому складу знання, які необхідні їм для виконання службових обов'язків у відповідності з ПЗС НАТО;

в) забезпечити усвідомлення потенційних наслідків порушення правил застосування сили НАТО.

1.3.4. Інструкції та тренувальні принципи

Застосовуються наступні інструкції та тренувальні принципи:

а) особовий склад, який залучений до розробки ПЗС для операцій НАТО чи операцій під головуванням НАТО повинен бути тренований у ПЗС;

б) особовий склад залучений в операції НАТО повинен отримати інструкції щодо пріоритетів стосовно специфічних ПЗС у відповідності до місії;

в) тренування ПЗС НАТО повинні бути відповідними до рівня відповідальності та обов'язків, які виконує особовий склад. Таким чином командири та штаб вимагають спеціалізовані тренування ПЗС;

г) країна повинна впевнитись, що тренування ПЗС НАТО проводяться достатньо тренуваними інструкторами;

д) Тренування ПЗС НАТО повинно включати реалістичні сценарії та випадки, вправи та практичні польові тренування. При підготовці до операцій (місії) НАТО, під час тренувань особлива увага звертається на специфічні аспекти ПЗС НАТО притаманні тій чи іншій операції (місії);

е) країна повинна включити тренування ПЗС НАТО у військову освіту, індивідуальну та колективну підготовку, вправи, навчання тощо;

ж) ефективність тренувань ПЗС НАТО повинна оцінюватись на усіх рівнях підпорядкованості. Результати узагальнення досвіду тренувань, звітних рапортів повинні бути включені в програми розробки тренувань.

1.3.5. Оцінка тренувань

Країна має право оцінювати національні програми тренувань ПЗС НАТО та адаптувати оцінку до специфічних потреб аудиторії у відповідності з національними вимогами та вимогами цих Методичних рекомендацій. Країна має право комбінувати методи оцінювання знань тренувальної аудиторії. Методами оцінювання можуть бути, як усне опитування в класі, письмовий тест, так і сценарій тренування в полі.

1.4. Координація

Країни зобов'язані інформувати одна одну щодо тренувальних програм ПЗС НАТО.

НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ ТА ГОЛОВНИЙ ЗМІСТ НАВЧАННЯ

Навчальна ціль 1. Вступ до правил застосування сили

Мета: Метою цієї навчальної цілі є забезпечити розуміння особовим складом що таке правила застосування сили НАТО.

Головний зміст для НЦ 1:

- 1.1. Розуміти визначення ПЗС НАТО;
- 1.2. Бути ознайомленим зі змістом та структурою документу МС 362/1;
- 1.3. Розуміти призначення та функції ПЗС НАТО;
- 1.4. Розуміти зв'язок між законом та ПЗС НАТО;
- 1.5. Розуміти необхідність дотримання ПЗС НАТО.

Навчальна ціль 2. Зв'язок між самозахистом та правилами застосування сили

Мета: Метою цієї навчальної цілі є забезпечити розуміння особовим складом як самозахист відноситься до правил застосування сили НАТО.

Головний зміст для НЦ 2:

- 2.1. Мати знання концепції самозахисту МС 362/1 та знати правову основу застосування сили при самозахисті так, як викладено у національному законі;
- 2.2. Знати, як національні закони відрізняють самозахист від застосування сили;
- 2.3. Розуміти зв'язок між самозахистом та ПЗС НАТО;
- 2.4. Бути обізнаним з концепцією НАТО стосовно розширеного самозахисту;
- 2.5. Розуміти зв'язок самозахисту з контролем командира у використанні сили.

Навчальна ціль 3. ПЗС НАТО та використання сили

Мета: Метою цієї навчальної цілі є забезпечити розуміння особовим складом ПЗС НАТО та використання сили, які було розроблено з принципів та концепції викладеної у МС 362/1.

Головний зміст для НЦ 3:

- 3.1. Бути ознайомленим з принципами використання сили, які викладені у МС 362/1;
- 3.2. Розуміти застосування ПЗС НАТО у різних видах бойових дій;

3.3. Розуміти поняття “мінімум сили” та “смертельна сила”, які викладені у МС 362/1;

3.4. Розуміти визначення поняття “атака”, викладене у МС 362/1 в контексті ПЗС НАТО серія 42;

3.5. Розуміти пояснення та методику визначення поняття “ворожі дії (не складова фактичної атаки)” та “ворожий намір (не складова неминучої атаки)”.

Навчальна ціль 4. Розробка ПЗС НАТО

Мета: Метою цієї навчальної цілі є забезпечити розуміння командирами та штабами процедур розробки, проектування, видання та внесення змін у ПЗС НАТО для операцій НАТО або операцій під головуванням НАТО.

Головний зміст для НЦ 4:

4.1. Розуміти взаємозв'язок осіб, відповідальних за розробку ПЗС НАТО;

4.2. Розуміти процес планування операції та зв'язок між оперативним планом та ПЗС НАТО;

4.3. Розрізняти фактор та аспекти, які можуть впливати на розвиток ПЗС НАТО;

4.4. Знати як проектуються та приймаються ПЗС НАТО;

4.5. Мати загальну уяву додатку А до МС 362/1 та розуміти структуру ПЗС НАТО;

4.6. Розуміти особливий формат повідомлень необхідний для встановлення особливих ПЗС в бойових діях (операції);

4.7. Розуміти роль національних поправок, заборон та обмежень;

4.8. Розуміти та розрізняти грифи обмеження доступу до ПЗС НАТО;

4.9. Розуміти роль командира у розробці та застосування ПЗС НАТО.

ЗРАЗОК ТРЕНУВАННЯ У ПРАВИЛАХ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ

Цей зразок розробляє навчальні цілі та змісти навчання викладені у додатку А. Він спрямований допомогти країнам досягти стандарту у ПЗС НАТО та зміцнити розуміння документу МС362/1, ПЗС НАТО, 2003.

Тренування ПЗС НАТО є відповідальністю країни. Країнам пропонується використовувати цей стандарт базований на цьому зразку з метою забезпечити впевненість в тому, що особовий склад достатньо тренований у ПЗС НАТО.

Матеріал, викладений в зразку є рекомендацією. Кожна країна має право змінювати та перекладати будь яку частину цього зразку, який використовується для тренування їх Збройних Сил у ПЗС НАТО.

Інструктори повинні надавати консультації за лінією підпорядкованості для додаткової допомоги та інструкцій щодо національних програм тренування ПЗС НАТО.

Тренування основані на цьому зразку повинні в подальшому бути закріплені практичними тренуваннями. Варіант сценарію тренування міститься у додатку С.

Пояснення використання абревіатур та супутніх доктрин НАТО зазначених у цьому зразку знаходиться у додатку Е.

Слайд	1.
Заголовок:	НЦ 1: Вступ до правил застосування сили
Пропонований малюнок на слайді:	

Пусто.

Пропонований текст до слайду

Вступ до правил застосування сили
(Навчальна Ціль 01)

Пропонований текст поміток інструктора

Метою цієї навчальної цілі є забезпечити розуміння особовим складом що таке правила застосування сили НАТО.

Слайд	2.
Заголовок:	НЦ 1: Вступ до правил застосування сили
Пропонований малюнок на слайді:	

Пусто.

Пропонований текст до слайду

План

Визначення поняття правил застосування сили НАТО
МС 362/1
Структура МС 362/1 та додаток А до нього
Призначення та функції ПЗС НАТО
Закон та ПЗС НАТО
Відповідність з ПЗС НАТО

Пропонований текст поміток інструктора

Головний зміст навчальної цілі:
Розуміти визначення ПЗС НАТО;
Бути ознайомленим зі змістом та структурою документу МС 362/1;
Розуміти призначення та функції ПЗС НАТО;
Розуміти зв'язок між законом та ПЗС НАТО;
Розуміти необхідність дотримання ПЗС НАТО.

Слайд	3.
Заголовок:	НЦ 1: Вступ до правил застосування сили
Пропонований малюнок на слайді:	

Пусто.

Пропонований текст до слайду

Поняття ПЗС НАТО

“ПЗС є розпорядчим документом військовим підрозділам (включно до індивідуума), в якому визначені обставини, умови, спектр дії та спосіб, який війська можуть застосовувати”

Пропонований текст поміток інструктора
Це визначення поняття ПЗС може бути знайдено у МС 362/1, параграф 2.

ДЛЯ ІНСТРУКТОРА

НАТО визначає ПЗС, як директиви але в одних країнах може трактуватись, як накази та, як інструкції в інших країнах. Інструктор повинен уточнити національну позицію стосовно трактування поняття ПЗС НАТО прийти до єдиного висновку перш ніж це поняття стане обов'язковим для особового складу.

[Перейти на сайт](#) →